

INFORME 2020

Centre
d'Internament
d'Estrangers (CIE)
Zona Franca

**Menys drets,
més patiment**

FUNDACIÓ MIGRA STUDIUM
PALAU 3. 08002 BARCELONA
TEL. 934 120 934
INFO@MIGRASTUDIUM.ORG
WWW.MIGRASTUDIUM.ORG

INFORME 2020
CENTRE D'INTERNAMENT D'ESTRANGERS
(CIE)
ZONA FRANCA

Fundació Migra Studium
Carrer Palau 3. 08002 Barcelona.
Tel. 934 120 934 info@migrastudium.org
www.migrastudium.org

Fundació Migra Studium

Equip de voluntàries del projecte durant el 2020:

Carmen de la Flor, José Miguel Serrano, Miguel de Medrano, Miquel Pagès, Mónica Mínguez, Paula Nasarre, Elisa Chocron, Rosa Llorens, Saida Francia, Santi Bolibar, Sami Petricola

Coordinació: Pau Vidal i Josetxo Ordóñez

Suport i assessorament jurídic: Josetxo Ordóñez, Carol Sentís, Bea Alegre

Traduccions i interpretació d'interns: Hajar Ghailan-Llaimoun Amisnaou

Disseny cobertes: Marta Romay

Amb el suport de:

Informe 2020

Centre d'Internament d'Estrangers (CIE)

Zona Franca

ÍNDEX

ÍNDEX	4
PRESENTACIÓ	6
1. DADES SOBRE LES PERSONES VISITADES I LES CONDICIONS DE VIDA AL CIE	8
2. EL DRAMA HUMÀ AL CIE	12
«El meu viatge ha estat molt llarg»	12
«No em trobo bé, estic cansat; no estic bé»	13
«Jo no vull problemes, només vull viure»	13
«Tinc 16 anys i molta por»	14
«Vaig arribar amb 14 anys i no puc tornar al meu país»	14
«No tinc lloc on anar»	15
«El fred és insuportable»	16
3. ELS DRETS A UN CIE EN PANDÈMIA: DEL CAMÍ CAP A LA INACTIVITAT FINS A LA REPRESA D'INTERNAMENTS	17
El camí cap a la inactivitat del CIE	17
Suspensió del règim de visites des de la reactivació del CIE	17
Crònica de la represa d'activitat al CIE	18
Seguiment dels contagis per COVID19 i de les mesures del CIE	23
Cinc reflexions finals	25
4. ANNEXOS	27
4.1 DADES VINCULADES A LES VISITES I CONDICIONS DE VIDA AL CIE	27
Taula 1: Demanda de visites durant el 2020	27
Taula 2: Evolució de la demanda de visites	27
Taula 3: Mitjana de visites	27
Taula 4: Detall de tipologia de casos de seguiment especialitzat	28
Taula 5: Nacionalitats i regions de procedència	28
Taula 6: Sol·licitants d'asil	29
Taula 7: Evolució sol·licituds d'asil	29
Taula 8: Expulsions i alliberaments	29
Taula 9: Com han contactat amb Migra Studium	29
4.2 DADES VINCULADES A LES ACCIONS DE DEFENSA JURÍDICA	30
Taula 10: Notificacions i/o queixes a organismes públics i accions de defensa jurídica	30

4.3. DADES VINCULADES A LES ACCIONS D'INCIDÈNCIA I DENÚNCIA PÚBLICA 31
Taula 11: Accions d'incidència i denúncia pública 31

PRESENTACIÓ

Com cada any des de 2012, l'equip de visites al CIE de la Zona Franca manté el pols a la realitat del centre. L'equip de Migra Studium és testimoni i acompanyant d'un dia a dia que presenta una complexitat i una diversitat enormes.

L'any 2020 ha estat un any atípic en tots els aspectes de la realitat. Els desafiaments que va portar la pandèmia per la COVID19, de sobte han contaminat la vida quotidiana dels nostres països. El règim d'internament, la política d'expulsió, la vida dins dels centres no han estat aliens tampoc a la pandèmia. Podem dir que, així com la vida fora dels CIE ha estat sacsejada pel coronavirus, també el virus ha entrat a través dels murs endins del CIE.

A través de les pàgines del present informe, es pot descobrir fins quin punt el coronavirus va trastocar les expectatives de la política migratòria un cop es va desfermar la pandèmia i el Govern central va declarar l'estat d'alarma i el confinament domiciliari de la població a partir del 14 de març. Segurament, la més cridanera de les conseqüències de la pandèmia va ser l'expulsió o l'alliberament dels pocs interns que encara hi eren i el buidament del dispositiu el dia 19 de març.

Durant 200 dies, el CIE de la Zona Franca va existir sense internaments. Essent impossible la pràctica d'expulsions, els CIE d'Espanya van romandre buits fins a l'anunci del Govern central de reactivar els internaments a partir del 23 de setembre.

El present informe reflexa les diverses situacions que es van donar al 2020 en relació amb l'internament de persones migrants al CIE Zona Franca. D'una banda, la tasca de visites i acompanyaments a interns durant la pràctica totalitat del primer trimestre. Una tasca que no va ser fàcil ja durant el mes de febrer i inicis del mes de març, molt abans de l'estat d'alarma, quan les notícies sobre l'abast de la pandèmia a Itàlia i la resta d'Europa eren alarmants o el degoteig de països que tancaven fronteres amb Espanya no deixava de créixer. Els interns que aleshores hi eren tancats ho sabien: van ser setmanes viscudes amb molta tensió dins del CIE, que feien més complicat l'acompanyament de qualitat per part de l'equip de Migra Studium.

I finalment, des del 5 d'octubre, la represa de la seva activitat d'internament i facilitació de les expulsions o devolucions. Tanmateix, la direcció del CIE, a través de la complicitat dels òrgans judicials, va impedir el reinici de les visites i l'acompanyament de Migra Studium, de qualsevol altre ONG, del Servei d'Atenció Religiosa i, fins i tot, de les famílies i amistats dels interns.

El CIE ha esdevingut un lloc amb un internament agreujat dins del propi internament previst a la Llei 4/2000, d'Estrangeria. Per això el títol de l'informe: "Menys drets, més

patiment”. Quan les limitacions de drets han restringit més encara les llibertats dels interns, l'internament els hi ha causat molt més patiment. El projecte d'acompanyament i visites al CIE ha estat testimoni d'aquest patiment.

Amb l'informe, Migra Studium pretén visibilitzar dues realitats, totalment oposades, però que han estat possibles durant 2020. La primera realitat és que Barcelona va conviure 200 dies sense detencions, sense internaments, sense expulsions. Durant 200 dies, la nostra ciutat va viure lliure d'allò més repressiu de les polítiques migratòries.

La segona realitat és que l'últim trimestre de l'any i actualment encara, els interns viuen en un penós *sobreinternament* dins de l'internament ja previst per la legislació. I que després dels mesos, ni el Ministeri de l'Interior ni els òrgans judicials han pres mesures efectives per alleugerir-lo sinó, ben al contrari, sembla que hi ha hagut una voluntat de normalitzar i perpetuar aquesta anòmala situació d'aïllament social dels interns.

---

1. DADES SOBRE LES PERSONES VISITADES I LES CONDICIONS DE VIDA AL CIE

Al llarg de 10 setmanes del primer trimestre de l'any 2020 l'equip de voluntaris i voluntàries de la fundació Migra Studium s'ha fet present setmanalment al CIE de la Zona Franca amb tres objectius:

- 1) oferir acompanyament psicosocial als interns
- 2) contribuir a reduir els riscos de vulneració de drets i
- 3) afavorir una major transparència i responsabilitat de part de les autoritats

De gener a març de 2020, l'equip de Migra Studium va rebre 57 peticions de visites i va acompanyar personalment a 56 persones privades de llibertat en el CIE de Zona Franca realitzant un total de 118 visites individualitzades. Dels acompanyaments realitzats 22 varen requerir una atenció especialitzada (veieu Annexos, Taula 1). Tots els casos de persones visitades van ser homes, doncs tot i que les obres de reforma del mòdul de dones van finalitzar el 2019, durant els mesos que el centre ha internat només hi ha hagut homes.

L'equip de visites durant les primeres setmanes de 2020 va atendre, al menys amb una visita, el 98% del nombre de peticions de visita rebudes. Així, l'equip va exercir un dels drets reconeguts als interns i a les ONG per la legislació aplicable al CIE. Aquesta és la xifra més alta des de que Migra Studium elabora el seu informe anual, veieu Taules 1 i 2 dels Annexos. Ara bé, convé no ser excessivament optimista i recordar que el total d'interns que ha sol·licitat ser visitat per Migra Studium (57) representa de fet només un 26% aproximadament del total de persones (219) que va estar internat al CIE de Zona Franca fins el 19 de març. Queda per tant un amplíssim marge per garantir plenament aquest dret.¹

Les dades que oferim son només representatives de les persones que Migra Studium ha visitat i no son necessàriament extrapolables a la població total internada, tot i que ajuden a entendre l'internament, a posar-hi llum i rostres.

Respecte a la facilitat per dur a terme les visites, si bé és cert que en general els agents de la Policia Nacional faciliten les visites dels voluntaris de la Fundació Migra Studium, els voluntaris hi han registrat 12 incidències. La majoria d'elles té a veure amb retards

---

¹ A data de finalització d'aquest informe (finals de març de 2021) el Ministeri de l'Interior no ha publicat encara les dades oficials sobre internament de l'any 2020 ni tampoc ha proveït les dades requerides com a Servei Jesuïta a Migrants a través del portal de transparència. Con s'indica a la nota de la Taula 2, el número total d'interns (219) s'ha inferit a partir de l'últim número d'intern visitat que el centre assigna a les persones que són allà privades de llibertat.

Després de la reactivació de l'internament a l'octubre de 2020 i només a partir de gener de 2021 Migra Studium ha pogut entrar en contacte únicament telefònic amb interns del CIE. L'estimació pròpia que fa Migra Studium d'interns durant tot l'any 2020 és de 366. Per tant, 219 de gener a març i 147 d'octubre a desembre.

injustificats per iniciar les visites (de 20 a 60 minuts), o esperes excessivament llargues ja dins la sala de visites (on els voluntaris hi són tancats amb pany i clau fins que l'agent no els obre i porta l'intern). Malgrat que les ONGs tenien un horari més ampli de visites que els familiars i que els voluntaris sempre s'identificaven com a membres de la fundació, en no poques ocasions els agents de torn interpretaven l'horari de visites restrictivament, reduint així les hores de visites efectives. La raó més comuna pels retards segons la versió dels agents era la manca de personal en el torn per facilitar el moviment de les visites. L'alta rotació dels agents sembla un motiu prou clar que dificultava la tasca dels voluntaris, doncs en algunes ocasions les normes i regles de funcionament s'apliquaven arbitràriament, segons qui hi hagués de torn o era el mateix voluntari qui havia de recordar a l'agent quin era l'horari de visites autoritzat per a Migra Studium. Finalment, l'augment evident de la tensió dins del CIE durant els últims dies de febrer i les dues primeres setmanes de març pot explicar també la reiteració i l'acumulació d'incidències, accentuant la percepció d'arbitrarietat patida per l'equip de visites.

L'equip de voluntaris va reduir la mitjana de visites per intern (2,1) que és molt semblant al nivell de 2018 (2,5 visites/intern), a diferència de les 3,3 visites/intern de l'any 2019. A falta de les dades oficials, aquest menor nombre de visites per intern es pot explicar per una durada de l'internament inferior als 60 dies i/o per la celeritat amb què les autoritats responsables del CIE van reduir el nombre d'internaments les últimes setmanes abans del tancament del dispositiu, ja sigui per fer efectiva l'expulsió (sobretot d'algerians) o per deixar en llibertat els interns (resta de nacionalitats). Veieu Taula 3.

Respecte als casos que van demanar un seguiment més especialitzat (veieu Taula 4), la pandèmia també ha generat una casuística pròpia. En conjunt, 14 casos de 22 tenen a veure amb necessitats d'acompanyament més estret durant els darrers dies abans i després del tancament del CIE: hi ha haver una veritable *campanya* per part de l'equip de visites d'assessorament a interns i d'acompanyament a lletrats per demanar judicialment la llibertat, un cop es va anant verificant el tancament de fronteres i les resolucions de la Unió Europea, el Consell d'Europa i el Defensor del Pueblo on s'afirmava que l'internament era inútil si no era possible l'expulsió. Després del tancament, un nombre significatiu d'interns van quedar en llibertat, però en situació de carrer, mentre s'havia decretat l'estat d'alarma i el confinament domiciliari. L'equip de visites encara va acompanyar la forma de trobar recursos d'emergència habitacional, albergs, etc, per a aquestes persones.

Malauradament, els especials casos de presumptes menors i de persones amb malalties mentals i físiques, 8 de 22, segueixen sent proporcionalment nombrosos. Recorden que la normalitat de l'internament, en mig de l'excepcionalitat pandèmica, s'acarnissa amb la població més vulnerabilitzada.

Les persones visitades al llarg de les 10 setmanes que Migra Studium va poder ser-hi eren de 8 nacionalitats declarades, gairebé 9 de cada 10 eren quals procedents del Magrib (51): 19 algerians i 18 marroquins (veieu Taula 5). La resta de nacionalitats té una presència residual. Com es va detectar des de 2018, hi ha una tendència governamental d'internar nacionals magrebins al CIE de Barcelona. Aquesta sobrerrepresentació de persones procedents del Magrib pot ser conseqüència de diferents motius. Primerament, l'esforç de

part del Ministeri del interior d'augmentar la taxa d'expulsions a través de la concentració d'interns nacionals de dos països que compten amb acords bilaterals de readmissió de ciutadans en situació irregular.² Així mateix, la proximitat geogràfica amb l'abaratiment conseqüent dels costos estructurals i logístics de les expulsions, l'existència d'oficines consulars d'aquests països a la ciutat de Barcelona i el caràcter dels Estats mencionats com a col·laboradors de les polítiques d'externalització del control de fronteres (a través de l'admissió de nacionals de tercers països en trànsit), converteixen els ciutadans del Marroc i d'Algèria en la diana dels internaments al CIE de la Zona Franca. Convé també ressaltar 3 interns que van sol·licitar asil (Taula 6).

La falta d'accés a la informació fa desconèixer el destí final de quasibé 4 de cada 10 de persones visitades per Migra Studium (37%), és a dir si foren efectivament expulsades/retornades o si van ser posades en llibertat. En canvi, només una de cada 5 va ser efectivament expulsada, segons ha pogut saber l'equip de visites (veieu Taula 8).

En relació amb les condicions de vida dins del CIE, cal subratllar que el temps que l'equip de Migra Studium va poder visitar els interns era al bell mig de l'hivern. A més, a partir del 19 de gener el temporal Glòria va impactar sobre el territori espanyol causant una davallada de les temperatures, pluges torrencials, vents ciclònics, destrosses i incidències arreu. Van ser reiterades les queixes dels interns sobre el fred insuportable a les cel·les durant les nits, la humitat constant al pati i a l'interior de les zones comunes. Que els àpats es servien també freds, doncs quedaven preparats a les safates una hora abans de l'entrada dels interns al menjador.

Per acabar, volem ressaltar que la majoria d'interns demanava ser visitat per Migra Studium a través del Servei d'Atenció Religiosa que entrava setmanalment a l'interior del CIE, tot i que també ha estat significatiu el nombre d'interns que per iniciativa pròpia o d'altres companys d'internament havia demanat les visites, un 12% (veieu Taula 9).

A part de les visites individualitzades als interns, el programa ha realitzat fins a 51 accions més de suport i defensa jurídica, que inclouen l'estudi, redacció i presentació de queixes a la Direcció del CIE, als Jutjats d'Instrucció en funcions de control del CIE, el Defensor del Pueblo, l'Agència de Salut Pública de Barcelona o la Comissaria General d'Estrangeria i Fronteres. Aquestes accions més especialitzades jurídicament s'han desenvolupat al llarg de tot l'any 2020, ja que algunes d'elles han tingut relació poc abans i després del tancament del CIE pel primer estat d'alarma o amb la represa de la seva activitat sota el segon estat d'alarma, a la tardor (veieu taula 10).

La pandèmia per COVID19 ha provocat un esforç afegit d'incidència i denúncia pública per al projecte de visites de Migra Studium, ja que la generació d'assumptes vinculats amb l'emergència epidemiològica i sanitària ha provocat fins a 75 accions, entre aparicions en

---

² El Marroc amb un acord en vigor des del dia 13 de febrer de l'any 1992: <https://www.boe.es/boe/dias/1992/04/25/pdfs/A13969-13970.pdf> i Algèria, amb acord en vigor des del 18 de febrer de 2004: <https://www.boe.es/boe/dias/2004/02/12/pdfs/A06350-06352.pdf>

mitjans de comunicació (58), comunicats de premsa (4, sovint en coordinació amb la xarxa local de tancament del CIE, amb Irídia, Tanquem els CIE i SOS Racisme).

A més, actes rellevants de sensibilització i incidència i política durant 2020 han estat:

- El 18 de gener, la 6a. edició de la Vetlla de pregària davant el CIE aplegant 65 entitats adherides.
- El 7 de juliol, presentació pública de l'informe anual CIE 2019.
- El 27 de juliol, reunió amb l'Adjunt al Síndic de Greuges, Jaume Saura i Estapà, per coordinar accions vers el CIE.
- Els dies 23 i 29 de desembre, reunions amb el Director accidental del CIE i la Fiscal Delegada d'Estrangeria de Barcelona sobre l'aixecament de la prohibició de visites al CIE.

---

2. EL DRAMA HUMÀ AL CIE

El 2020 no ha canviat el fet que el CIE representa l'hostilitat vers les persones migrades. Malgrat els 200 dies tancat, el CIE ha tornat a mostrar el seu rostre visible, físic i estructural de la voluntat cega de no acollir, de no reconèixer, de no atendre a l'altre, al que és diferent, al que ve d'altres terres. En un món en pandèmia, hem de seguir suportant polítiques que neguen l'acollida, la protecció, el reconeixement i l'atenció.

Els interns són persones amb projectes migratoris i desitjos d'una vida millor, que estan a punt d'ensorrar-se. Els somnis d'integració, de regularitzar la residència, de treballar, d'estudiar, de rebre protecció internacional, de viure com a ciutadans a casa nostra, són estripats al CIE: són molt poques les històries d'èxit dins del CIE, són pocs qui surten en llibertat i arriben a poder refer la seva vida. Les voluntàries de Migra Studium saben que sovint han d'acompanyar el fracàs i el patiment. Però és també aquí on es fa palesa la humanitat, que és també molt fràgil, com ho és sempre la condició humana. Unes quantes visites i unes quantes converses fan possible un acompanyament humà i humanitzador.

L'any 2020 està marcat per la pandèmia, sí, però no hem d'oblidar que les primeres setmanes de l'any el país va patir els efectes del temporal *Glòria*, amb una climatologia extrema. Les baixes temperatures, el vent, les pluges incessants i la humitat es van fer presents al CIE i van fer també més dures les condicions de vida.

A més, a mesura que l'alarma per la COVID19 es feia més evident, la tensió entre interns i entre aquests i la policia va fer també més evident les vulnerabilitats de les persones allà internades, així com les situacions de vulneració dels seus drets.

De tot això, també parlen els testimonis d'alguns dels interns visitats, redactats en primera persona, tal i com van ser explicats a l'equip de voluntàries:

«El meu viatge ha estat molt llarg»

Ibrahim, 24 anys. Gàmbia. 56 dies al CIE. Alliberat

Al 2015, vaig marxar cap a Líbia i vaig haver de travessar Senegal, Mali, Burkina, un viatge molt llarg i sense dir res a la meva família: volia estalviar-los la duresa del comiat, preocupacions, sobre tot no volia que es preocupéssim... me'ls estimo tant que no suportaria veure que pateixen per la meva causa.

Tenia molt clar que en arribar a Líbia, agafaria una pastera cap a Itàlia, i així va ser. Però el trajecte no m'ho esperava tan dur; quan torno a recordar-lo només em venen sentiments

de por, de l'horror de sentir la mort en aquelles aigües tan negres. Perquè, saps? Van morir dos dels meus companys i els van fer fora de la pastera, allà enmig del mar...

A Itàlia, vaig trobar feina temporal de jardineria i cuina, i després d'un temps sense feina, uns coneguts d'Almeria em van animar a venir a Espanya l'any passat, el 2019. A Almeria treballava durant alguns dies a un hivernacle; les condicions eren molt dolentes, inhumanes, i vaig decidir tornar cap a Itàlia. I just a la frontera van demanar-me la documentació i vam portar-me al CIE.

Aquí estic tancat des de fa 49 dies; la meva família no sap res de mi; la veritat és que no vull parlar amb la mare, no vull que pateixi si li explico que estic al CIE. I estic molt sol aquí dins. No tinc a ningú, no conec a ningú. Només somio en un futur millor, al que pugui treballar i ajudar la família.

«No em trobo bé, estic cansat; no estic bé»

Hocim, 25. Marroquí. Expulsat als 42 dies d'internament.

“Porto dos anys vivint a Donosti i treballo i faig cursos. No sé perquè em porten aquí.” i torna a repetir el mateix, no dos sinó tres, quatre, potser fins a cinc vegades. Jo el deixo que parli i a cada vegada es queda com adormit. “Perdona, estic cansat, em donen unes pastilles amb els àpats...” M'ensenya les capses - Diazepam i Dormidina - i em diu que del primer, pren uns 6 o 7 comprimits al dia i del segons, només per dormir, uns quatre.

També em comenta que no està gaire acostumat a prendre medicaments però que li ha explicat el metge del CIE que així està més tranquil. La conversa es fa difícil i ara entenc que és a causa de la sobre medicació que ha pres. Va estar només deu dies més durant els quals ens van trobar una vegada més, i ell continuava cansat, absent, repetint les frases en bucle.

«Jo no vull problemes, només vull viure»

El Fekri, 25 anys. Algèria. Expulsat als 53 dies d'internament.

“Mira, no tinc ganes de parlar” - em va dir, però sense moure's de la cadira. Jo tampoc vaig fer cap moviment i vaig decidir donar-li espai. no van passar ni dos minuts i de sobte, un torrent de paraules van sortir: “Em guanyo la vida, saps? No depenc de ningú, guanyo diners amb la xatarra, no robo a ningú, no em fico en problemes... tot el que vull és viure.

Aquí al CIE fa molt fred i no hi ha calefacció, només tenim una manta, bé ara ens han donat una altra. De totes maneres, no vull problemes, aquí hi ha agents de policia que colpegen els interns, saps? jo ho vaig veure el dimarts però no vull problemes". Torna a callar. Ens mirem als ulls i, sense voler, desvio la meua mirada a la mà dreta que la porta mig ensangonada i mig amagada. "Sí, la mà. És el pitjor que m'ha passat des de que estic aquí; va ser ahir a la tarda: estava resant a la cel·la i van entrar cinc agents de policia per burlar-se de mi; vaig continuar i al final se'n van anar. Però en acabant no vaig poder controlar la meua ràbia i vaig colpejar la paret. Sóc ximple, ja ho sé, però no vaig poder suportar aquells insults i burles."

«Tinc 16 anys i molta por»

Wanis, 16 anys. Algèria. Expulsat.

"Sóc menor. Ho he repetit un munt de vegades, però no em fan cas. No sé què puc fer. Tinc molta por, no sé perquè estic aquí. Fa cinc dies que vaig arribar i no puc dormir ni menjar. Tinc por a la cel·la, al pati, al menjador. Necessito que em facin les proves i així em deixaran sortir d'aquí. No puc tornar a Algèria, allí visc al carrer: els meus pares són morts i del meu germà fa anys que no sé res d'ell. Tinc molta por."

Wanis va arribar en pastera. Va començar a parlar amb la voluntària de Migra Studium perquè la seva aparença de menor d'edat era evident i el mateix director del CIE ens va demanar que el visitéssim. Però mai li van fer les proves mèdiques per acreditar aquesta minoria. Tot al contrari, la primera setmana de l'estat d'alarma per COVID19 va ser expulsat a Algèria, un dels últims països que van tancar fronteres amb Espanya.

«Vaig arribar amb 14 anys i no puc tornar al meu país»

Ahmed, 19 anys, Algèria. Alliberat després de la declaració de l'estat d'alarma.

"Vaig arribar a Barcelona fa cinc anys, quan tenia catorze. Va ser per carretera, passant amagant entre les rodes d'un camió. Em sembla que és el més perillós que vaig fer mai. Em penso que vaig tenir molta sort perquè no em van enxampar i a més, durant cinc anys vaig viure a un pis tutelat.

Al fer els divuit anys tot es va complicar: havia de deixar el pis i vaig anar a viure amb un amic. Des de llavors tot es va complicar i un dia, caminant pel carrer vam començar una baralla i agents de la policia ens vam detenir i a mi em vam portar al CIE tres dies després d'estar detingut a comissaria."

El 19 de març, Ahmed va ser alliberat a causa del buidament del CIE per la pandèmia. Ahmed presenta una discapacitat del 58% reconeguda pel Sistema Català de Salut que fa que hagi d'estar en contacte amb un referent tot i que és major d'edat. Durant els dies posteriors al seu alliberament va ser acollit en una casa de colònies del Maresme. Tota aquesta situació li va produir un grau d'estrès que no va saber canalitzar i es va auto lesionar la cama, necessitant seixanta punts de sutura.

«No tinc lloc on anar»

Amin, 29. Marroc. 44 dies al CIE. Alliberat.

“Vaig fer un viatge molt llarg des del Marroc. Però el pitjor va ser que els meus familiars a València no vam voler ajudar-me així que vaig quedar-me a Múrcia durant un temps. Allà em vam parlar de Lleida i les possibilitats de trobar feina i, efectivament: sense contracte i cobrant molt poc però era una feina. Així i tot, jo vaig decidir anar-me a França pensant que seria més fàcil però la meva decisió es va convertir en trampa: creuant la frontera de la Jonquera, van parar el bus al qual anava i em demanaren la documentació”.

Duia ja 44 dies al CIE i com passa massa sovint, desconeixia la seva situació jurídica, no tenia ningú que el visités i no disposava ni tan sols del telèfon de l'advocat que l'havia assistit. No en va treure res positiu de la sol·licitud d'asil i del re-examen que li havia aconsellat fer un company. En els següents dies es succeeixen els esdeveniments, i si la informació general era confusa, dins del CIE era absolutament caòtica: es prohibeixen les visites, la orientació jurídica i els serveis socials. El 14 de març ens truca en Amin informant d'un gran neguit general. Apareixen diferents intents de vaga de fam, els interns no volen pujar a les habitacions per por a la situació sanitària i la policia respon amb aïllaments d'interns injustificats i agressions varies. Mentre que en altres CIE es produeixen alliberaments, al de Barcelona es deporten 15 algerins poques hores abans de que es tanquin fronteres. Un dia després del tancament del CIE hi vàrem tornar a parlar. El que havia de ser una trucada d'alleujament era una altra bufetada de realitat, la seva crua realitat. En plena histèria col·lectiva per la pandèmia, Alí, juntament amb altres companys es troba sense cap sostre on dormir, lloc on anar ni res que menjar. Provaria de posar-se en contacte amb l'ajuntament o albergs per veure què es podia fer. Mentrestant, avui tocava dormir a plaça Espanya. Demà qui ho sap...

«El fred és insuportable»

Jaime Airreztietia, 38 – Xile, 58 dies al CIE, possiblement alliberat.

“Vaig arribar com un turista més a l'aeroport del Prat, des del meu estimat Xile. Sí, estimo molt el meu país però allà no és vida bona: vaig perdre un ronyó quan una bala m'atenyé de manera accidental durant uns aldarulls. Gairebé podia haver mort però en canvi em va fer més ferma a la meva decisió de venir a buscar feina com pintor. Però el visat turista va caducar i, potser era qüestió de temps, quan aquella tarda van demanar-me la documentació al metro la sort estava tirada.”

Fred es la paraula que segurament més es va repetir en les visites. El menjar estava fred, amb les safates preparades 1 hora i mitja abans de ser consumides, les sales per passar el llarg dia estaven fredes, les habitacions congelades... Ell ho patia especialment en la zona lumbar, ja que l'operació de l'extirpació li havia provocat problemes en el tors. Va informar a tothom qui va poder dins del CIE de la seva situació, demanant alguna mesura que l'ajudes a portar millor la situació. Unes faixes tèrmiques que li dúiem setmanalment es tot el que va aconseguir al respecte.

58 dies, 58 nits. Les nits eren més dures ja que li costava molt dormir a causa del fred en l'esquena. 1.392 hores de patiment que es van acabar apurant fins al límit legal. Probablement va sortir en llibertat enduent-se la ràbia de qui ha estat privat de llibertat en pèssimes condicions per una falta administrativa.

*Els noms dels testimonis (i en algun cas el país d'origen) han estat modificats per mantenir la confidencialitat de les persones internes.

---

3. ELS DRETS A UN CIE EN PANDÈMIA: DEL CAMÍ CAP A LA INACTIVITAT FINS A LA REPRESA D'INTERNAMENTS

Hi ha tres esdeveniments durant l'any 2020 que han afectat la garantia i el gaudi dels drets de les persones internades. Aquests tres són el paulatí tancament de l'activitat del centre al març, la represa dels internaments a l'octubre amb contagis, quarantenes i confinaments i finalment, la mateixa represa dels internaments però sense visites de famílies i ONG.

L'equip de visites de Migra Studium sempre tracta d'enfatitzar una mirada centrada en les persones internades i els seus drets fonamentals. 2020 no ha de ser una excepció i aquesta mena de crònica dels fets de 2020 que es presenta a continuació vol ser una radiografia de la situació dels drets fonamentals al CIE de la Zona Franca.

El camí cap a la inactivitat del CIE

Al llarg de la primera quinzena de març es va alterar el règim ordinari de visites fins arribar al punt que no van ser permeses per la Direcció del CIE. El clima de tensió dins el CIE va empitjorar paulatinament i va arribar a una presumpta agressió policial el diumenge 15 de març a la tarda amb durs detalls denunciada el dimecres 18 davant el jutjat de guàrdia i que va rebre cobertura mediàtica. Migra Studium es va posar en contacte amb els advocats que havien portat els casos d'internament i en va donar suport jurídic. El motiu semblava fútil: l'insult d'un intern a un grup de policies, que suposadament es van acarnissar amb ell en una agressió.

Suspensió del règim de visites des de la reactivació del CIE

Reprès l'internament de persones estrangeres als CIE espanyols a partir del 23 de setembre de 2020, el 5 d'octubre van ingressar 81 interns algerians al CIE de Zona Franca, procedents de Mallorca. L'equip de Migra Studium, però, no va poder reprendre el seu programa de visites a interns per l'acció combinada entre la decisió del Director accidental del CIE de suspendre cautelarment les visites tot esperant una decisió judicial al respecte, la tardança dels dos jutges de control d'estada en pronunciar-se i els criteris contradictoris emesos, fins al punt de què la Fiscal Delegada d'Estrangeria els reclama una resolució conjunta, aportant uns criteris raonables que permetrien les visites de lletrats d'ONG i altres organitzacions de defensa de migrants.

L'examen de l'acció creuada entre el Director accidental del CIE, els titulars dels jutjats d'instrucció números 1 i 30 de Barcelona, la Fiscal Delegada d'Estrangeria de Barcelona, els lletrats de Migra Studium i Irídia, i inclús l'Ajuntament de Barcelona, permet identificar

que els drets en joc per l'especial situació sanitària es veuen afectats per les diferents sensibilitats dels operadors jurídics quan es tracta de fixar una solució satisfactòria a la garantia i el gaudi d'aquests drets.

El bloqueig sostingut en el temps de les visites a interns al CIE de Barcelona des d'octubre de 2020 planteja algunes qüestions. La primera es la incidència de la suspensió de visites de membres d'ONG en un CIE que ha mantingut un sensible nivell de conflictivitat al llarg dels anys. La presència constant de les persones voluntàries de Migra Studium 5 dies a la setmana al CIE de la Zona Franca, permetia desenvolupar allò que la Nota Interna 1/2015 del Fiscal de Sala Coordinador d'Estrangeria, sobre Protocol i Actes de Visites a CIE³, a la seva pàgina 19, diu sobre les ONG acreditades. Quan Migra Studium exerceix el seu dret de visites, es converteix en coadjuvant de l'Administració a la defensa dels drets fonamentals: *“Como coadyuvantes de la salvaguarda de los derechos de los internos en el sentido reconocido por el artículo 62 bis 3 LOEX).”*

El Manual Pràctic “Monitorear la Detención Migratoria”, publicat per l'Alt Comissionat de Nacions Unides per als Refugiats l'any 2014⁴, considera molt important la bona qualitat i la quantitat de les visites que reben els migrants privats de llibertat:

“Las visitas de familiares y de otro tipo son un derecho, no un privilegio. Son un importante recurso, no solo para ayudar a los detenidos por razones migratorias a hacer frente a su situación y la inseguridad de sus circunstancias, sino también para ayudarles a prepararse para la vida después de la detención, ya sea en el país de destino o de asilo, o en el país de origen. Sin embargo, la realidad en la detención migratoria es que las visitas [...] son difíciles. No obstante, el principio rector debe ser la promoción del contacto con el mundo exterior, sujeto solo a las limitaciones de Seguridad y únicamente si hubiera evidencia de carácter convincente.”

La segona qüestió és què revela la prohibició de les visites sobre la inadequació estructural dels CIE per preservar drets que no han de ser impeditos o restringits quan es priva una persona estrangera de llibertat ambulatoria com a mesura cautelar en un procediment de devolució o d'expulsió.

Finalment, la tercera qüestió és la lesió de drets provocada pel retard i les contradiccions a les resolucions dels òrgans de l'Administració de Justícia.

Crònica de la represa d'activitat al CIE

5 d'octubre de 2020. El Director accidental del CIE de la Zona Franca comunica als titulars dels jutjats d'instrucció 1 i 30 de Barcelona i a la Fiscalia d'Estrangeria de Barcelona l'ingrés de 81 interns algerians procedents de Palma de Mallorca entre les 20:00 i les 21:00 hores. Hi participa la suspensió cautelar de les visites mentre no rebi resolució judicial ordenant el contrari.

³ <http://blogextranjeriaprogestion.org/wp-content/uploads/2016/11/protocolo-visitas-cie-2015-mf.pdf>

⁴ <https://www.refworld.org/es/docid/5548c6244.html>

9 d'octubre de 2020. Primera notificació de Migra Studium dirigida al titular del Jutjat d'Instrucció 1 de Barcelona. Comunica Migra Studium que el cap de seguretat del CIE va decidir la suspensió cautelar de les visites mentre no disposés el contrari una resolució judicial, que l'òrgan judicial ha d'aprovar un pla de contingència al CIE per a la prevenció i gestió de contagis per COVID19 i, en conseqüència, insta el jutjat de control perquè dicti l'esmentada resolució. A més, Migra Studium aporta documentació relativa a les mesures adoptades en altres CIE d'Espanya: interlocutòria del Jutjat d'Instrucció 9 de Múrcia de 20 d'abril, informe de la Prefectura Superior de Policia de Madrid de 5 d'octubre i interlocutòria del jutjat de control n.º 8 de Las Palmas de 8 d'octubre. Tota aquesta documentació complementària evidencia la presa de mesures per al control de contagis, l'establiment de règim de visites en context COVID19, les limitacions d'aforament als CIE, les conseqüències després d'un positiu, etc. Si a Múrcia, Las Palmas i Madrid s'havien avançat a prendre mesures, a Barcelona no havia perquè haver obstacles per el mateix.

Per això, només 4 dies després de la represa dels internaments a Barcelona, Migra Studium sol·licita que el jutjat de control reguli el nombre màxim de persones que es pot internar al CIE; el règim de visites de familiars i d'ONG; les mesures de prevenció i higiene exigibles per al bon funcionament del CIE; la previsió d'actuació d'ofici en cas de contagi d'interns i/o treballadors inclosa, si escau, la clausura de l'establiment.

9 d'octubre de 2020. Providència del titular del Jutjat d'Instrucció 1 de Barcelona, en funció de control de CIE, on fa rebut de la documentació abans ressenyada, mana incoar diligències de CIE, té per aportada la documentació i ordena donar trasllat a la Fiscalia perquè emeti un informe.

14 d'octubre de 2020. Diligència d'ordenació del Lletrat de l'Administració de Justícia del Jutjat d'instrucció 1, que al·ludeix a un escrit del Ministeri Fiscal i ordena unir a les actuacions la queixa i la documentació remeses per Migra Studium.

16 d'octubre de 2020. Segona queixa elevada per Migra Studium, conjuntament amb Irídia, al Jutjat d'Instrucció 1 de Barcelona. Aquesta segona queixa dóna raó del coneixement del contagi d'un intern al CIE (del grup de 81 internat el 5 d'octubre) per la notícia que publica el diari El País amb data 15 d'octubre⁵. En el context de la segona onada de contagis, i a la vista de les disposicions adoptades per la Generalitat per reforçar la prevenció, Migra Studium i Irídia insisteixen que els CIE no reuneixen les condicions necessàries per mantenir les mesures de seguretat sanitària vigents. Posant com a exemple les resolucions adoptades pels jutjats de control de Múrcia i de Las Palmas, insten a la clausura del CIE, buscant recursos alternatius perquè la persona que havia donat positiu en COVID19 i les que haguessin mantingut contacte estret passessin la quarantena en condicions de seguretat.

5

<https://elpais.com/espana/catalunya/2020-10-15/el-cie-de-zona-franca-registra-su-primer-positivo-por-covid-una-semana-despues-de-su-reapertura.html>

16 d'octubre de 2020. Queixa elevada per l'Ajuntament de Barcelona al Jutjat d'Instrucció 1 de Barcelona. Constatat el positiu per COVID19 d'un intern del CIE el 14 d'octubre, l'Agència de Salut Pública de Barcelona va girar una visita d'inspecció el 15 d'octubre que conclou el següent: que el CIE compta amb un pla d'actuació en cas de contagi per COVID-19, però no d'un pla de contingència total que inclogui les mesures funcionals i estructurals d'aplicar per evitar la propagació de la SARS-CoV-2 al centre; que els 39 interns del mòdul B havien de considerar-se contactes estrets donat el règim de convivència seguit en el mòdul; que, havent de mantenir 10 dies de quarantena a partir del 9 d'octubre tots els contactes estrets, només 3 disposen de dormitori individual; que cal traslladar a un altre recurs a les 36 persones que no poden mantenir la quarantena dins el CIE.

A la vista de les disposicions dictades pel jutjat de control de Las Palmas, l'Ajuntament sol·licita al Jutjat d'Instrucció 1 que ordeni la clausura del CIE mentre no pugui assegurar el dret a la integritat física i a la salut de les persones internes, funcionaris dels cossos de seguretat i altres treballadors.

17 d'octubre de 2020. Diligència del titular del Jutjat d'Instrucció 1 de Barcelona. Ordena que s'uneixin a les diligències la documentació aportada conjuntament per Migra Studium i Irídia, així com l'aportada per l'Ajuntament de Barcelona, traslladant al Ministeri Fiscal perquè informi.

19 d'octubre de 2020. Informe de la Fiscal Delegada d'Estrangeria de Barcelona, que és còpia d'un informe, en realitat de 28 de maig de 2020, en el qual la Fiscal es pronuncia sobre les mesures de prevenció de contagis i de protecció plantejades pel propi servei mèdic del CIE de la Zona Franca el 11 de maig de 2020. Les considera proporcionades i adequades al context sanitari, tot i que la seva aplicació impliqui una limitació del ple desenvolupament del dret a les visites de les persones internes:

- La primera mesura consisteix a impedir l'accés a les persones que presentin simptomatologia compatible amb la COVID19 i/o la temperatura corporal sobrepassi els 37,5°C exhibint aquests criteris limitadors als taulers d'anuncis.
- La segona mesura consisteix en la introducció de mampares de plàstic per a la separació dins dels locutoris.
- La tercera mesura consisteix en el manteniment de les distàncies de seguretat dins de les zones comunes.

28 d'octubre de 2020. Segona queixa elevada per l'Ajuntament de Barcelona als Jutjats d'Instrucció 1 i 30 de Barcelona. Recorda la queixa elevada el 16 d'octubre, en la qual recomanava el trasllat a altres centres de les 36 persones que no podien complir la quarantena en condicions de seguretat suficient al CIE, així com la clausura d'aquest centre mentre no disposés d'un pla de contingència total front a l'amenaça de la COVID19.

Al·ludeix a l'informe epidemiològic redactat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona el 23 d'octubre. Aquest nou informe afegeix informació sobre el manteniment d'un pla d'actuació per al cas de contagi, sense l'abast d'un pla de contingència. Refereix als 3 contagis produïts i els 68 contactes estrets: 37 en el mòdul A i 31 en el B. Recomana que se'ls sotmeti a una quarantena preventiva de 10 dies a partir del 23 d'octubre. Insisteix que sol sis persones podrien realitzar-la en condicions de seguretat dins de l'CIE, per la qual cosa recomana el trasllat dels 62 restants a un altre recurs. Per fi, torna a sol·licitar la clausura del CIE mentre no pugui preservar la integritat física i la seguretat dels interns, funcionaris dels cossos de seguretat i altre personal de servei.

28 d'octubre de 2020. El Defensor del Pueblo emet justificant de recepció de la queixa elevada per Migra Studium el mateix dia. La queixa de Migra Studium planteja dues situacions problemàtiques:

En primer lloc, per la manca d'un pla de contingència davant de la COVID19 tot i les repetides sol·licituds al Jutjat d'Instrucció 1 de Barcelona perquè resolgui; Necessitat demostrada pel primer contagi, l'informe de l'Agència de Salut Pública de Barcelona sobre la manca de pla de contingència, la informació pública de tres contagis el 22 d'octubre (que van suposar l'aïllament de sis persones, una d'elles policia), i la presentació d'un segon escrit de l'Ajuntament de Barcelona expressant la seva preocupació per la situació epidemiològica. Identifica la Delegació de Govern a Catalunya, la Subdelegació de Govern a Barcelona, a la Prefectura Superior de Policia de Barcelona, a la Direcció del CIE de Zona Franca i als Jutjats d'Instrucció 1 i 30 de Barcelona com a responsables de no haver dictat instruccions, resolucions o pres mesures sobre la reactivació del CIE, el règim de visites, les mesures de prevenció o reacció davant d'un cas positiu per coronavirus, la manera de dur a terme l'atenció sanitària dins de el centre, les mesures d'aïllament, confinament o quarantena.

En segon lloc, per impossibilitat d'accedir a les instal·lacions i accedir als interns des del 5 d'octubre per part d'ONG com Migra Studium, per les famílies dels interns, pel Servei d'Atenció Religiosa o per la limitació d'accés de personal de la Creu Roja Espanyola a la zona d'oficines, sense poder entrar als patis ni a les zones comunes.

13 de novembre de 2020. Tercera queixa presentada per Migra Studium, conjuntament amb Irídia, sobre la situació de la manca de visites i, sobretot, les condicions en què es verifiquen al CIE les mesures d'aïllament, confinament i quarantena dels interns que presenten PCR positiva. Un mes després de les queixes presentades i sense resposta per part dels Jutjats d'Instrucció 1 i 30, la nova queixa als Jutjats de Control adjuntant les denúncies penals presentades per Irídia en nom de dos interns confinats per coronavirus, per fets ocorreguts el 31 d'octubre, informant de les situacions que s'estaven produint en el context dels aïllaments per COVID19 dins el Centre. Es demana al Jutjat d'Instrucció 30 que les persones que hagin de complir mesures de quarantena siguin traslladades a dependències adequades i es faci una investigació sobre les condicions que s'han donat en el compliment de les mesures d'aïllament per COVID-19 des de la reobertura.

11 de gener de 2021. Interlocutòria del Jutjat d'Instrucció 1 de Barcelona. Com a fets, recopila la documentació referida anteriorment. Es remet a la interlocutòria del 7 de juny de 2020 per la qual adopta sis mesures de prevenció proposades pel propi servei mèdic del CIE per tal de garantir el desenvolupament de les visites d'acord amb la legislació actual. Considera que no s'han produït noves circumstàncies que exigeixin adoptar una resolució diferent, de manera que remet al director a les sis mesures esmentades.

Comparteix la visió del Ministeri Fiscal sobre els riscos per a la salut individual i per a la salut pública que comporta la ràpida propagació del virus i els contagis de COVID19, de manera que aposta per l'adopció de mesures preventives a curt i a mig termini amb visió de futur. Llista les següents: detecció ràpida, diagnòstic i aïllament de casos asimptomàtics; estudi de contactes; i estudi de les quarantenes que puguin correspondre. Entén procedent adoptar mesures que complementin a les ja adoptades pel >Director accidental del CIE, com són:

- Triatge. Ingress de nous interns en horari comprès entre les 06:00 i les 22:00 perquè el personal sanitari procedeixi a una detecció precoç de casos en interns amb símptomes compatibles amb la COVID19 i derivar-los als serveis assistencials corresponents.
- Accés al CIE de Barcelona. Presa de la temperatura corporal mitjançant termòmetre sense contacte a qualsevol persona que es disposi a entrar, impedit l'accés a qui superi els 37,5°C. Subministrament de gel desinfectant. Obligatorieta de portar mascareta.
- Adopció diària i actualitzada de totes les mesures de detecció precoç, vigilància i control de la COVID-19 que estableixi el Ministeri de Sanitat, comunicant-les a l'autoritat judicial i al Ministeri Fiscal.

15 de gener de 2021. Acord de la titular del Jutjat d'Instrucció 30 de Barcelona. El Director accidental del CIE de la Zona Franca va tornar a reclamar una resolució el 14 de gener. El 15 de gener la titular del Jutjat va girar visita al CIE. A l'acabar la visita va emetre l'acord. Reafirma el què expressa un Acord dictat el 6 de novembre de 2020, en què confirmava justificació del criteri del Director accidental de restringir al màxim l'ingrés de persones externes per evitar contagis, i en el qual establia les condicions d'accés per salvaguardar el dret de defensa constitucionalment reconegut. Es recolza en l'informe mèdic del CIE de 14 de gener de 2021 que recomanava mantenir la restricció de les visites per protegir la salut dels interns i els treballadors del CIE, recolzant-se en les mesures de prevenció a Catalunya establertes per la Generalitat davant la situació de la pandèmia. Avala la consideració de 'grups bombolla' que tenen les persones que conviuen habitualment en cada un dels dos mòduls del CIE. Alhora, tenint en compte la mitjana de 10 visitants al dia i les dimensions dels locutoris, considera que el manteniment del règim de visites trencaria la consideració dels mòduls com 'grups bombolla' i podria alterar les condicions higièniques i de profilaxi que es mantenen. Confirma la suspensió de visites.

20 de gener de 2021. Diligència de la Fiscal Delegada d'Estrangeria de Barcelona. Rescata les sis mesures aprovades a la Interlocutòria del Jutjat d'Instrucció 1 d'11 de gener. Concretament, les dues mesures que afecten el dret de visites són la prohibició d'accés a les persones que presentin símptomes compatibles amb la COVID19 o la temperatura corporal sobrepassi els 37,5°C (prohibició que ha de quedar publicada als taulers d'anuncis) i la introducció de mampares plàstiques de separació interpersonal dins dels locutoris. Cal afegir les mesures que imposen el manteniment de la separació i del distanciament físic en les sales d'espera, així com la higienització dels espais.

La Fiscal Delegada, mitjançant l'escrit que presenta, pretén aconseguir una resolució judicial unànime i conjunta per part dels dos jutjats de control sobre dues qüestions que afecten els drets dels interns:

- El dret dels interns a rebre visites (art. 16.2.i RD 162/14), que només es pot veure restringit mitjançant resolució judicial.
- El dret dels interns a entrar en contacte amb ONG i organismes internacionals i no governamentals de protecció de migrants (art. 16.2.I RD 162/14 i art. 62 bis 1.j LO 4/2000).

I recorda que tots dos jutjats de control van fixar conjuntament l'extensió i l'abast del dret de les ONG a visitar i a entrevistar interns dins dels límits legals establerts que s'ha vingut aplicant fins a la restricció de visites actual per la pandèmia.

Reitera i concreta la seva sol·licitud: una resolució judicial conjunta que fixi l'abast concret de la restricció de les visites de familiars, tercers i ONG, i si és possible adoptar garanties sanitàries segons els criteris mèdics autoritzats per al desenvolupament limitat de les visites. Motiva la seva insistent petició explicant que vetlla pels dos drets (el dret a la salut i el dret a rebre visites, que són els que entren en conflicte) i que busca la major seguretat jurídica en una matèria tan sensible com la de l'internament cautelar de persones estrangeres.

Insisteix que no han de concórrer pronunciaments judicials que emparin criteris aparentment dispars en nom de la seguretat jurídica, per promoure el correcte funcionament de centre, desenvolupar un control d'estada coordinat i vetllar en qualsevol cas pels drets fonamentals dels interns.

Seguiment dels contagis per COVID19 i de les mesures del CIE

Migra Studium ha observat detingudament la situació creada pel contagi de diversos interns i la gestió dels confinaments de persones que han presentat PCR positiva i dels que han mantingut contacte estret. El propi CIE reconeix al Defensor del Pueblo que la gestió dels casos positius i contactes estrets es fa dins del propi dispositiu, sense derivació a centres sanitaris externs. Efectivament, en data 8 de febrer de 2021, al si de la queixa presentada per Migra Studium davant del Defensor del Pueblo, la Direcció del CIE

manifiesta que *“dando cumplimiento al requerimiento del Servicio Médico de este Centro y a fin de proteger su propia salud y la del resto de internos y personal del CIE, se procede, una vez preparadas las habitaciones de aislamiento y preparados los funcionarios policiales con los EPI preceptivos [...] a adoptar la medida de separación preventiva de estas personas, cada una en una habitación individual con videovigilancia, no siendo autorizados a abandonar la misma en ningún momento ni estando prevista su derivación a otras dependencias ajenas al CIE.”*

En el curs del procediment Diligències Prèvies 1238/2020-M que s’investiguen al Jutjat d’Instrucció 21 de Barcelona, en relació amb la denúncia interposada per dos interns i comunicada per Migra Studium i Irídia als jutjats d’Instrucció 1 i 30 el 13 de novembre de 2020, es poden veure imatges de les càmeres de videovigilància sobre els aïllaments que van realitzar-se al CIE sobre interns contagiats amb COVID19. Concretament, el 31 d’octubre de 2020, quan un dels interns denunciants ja portava una setmana en aïllament, es pot observar l’estat de salut mental i físic que presentava, així com les condicions de la cel·la en la qual va passar 10 dies sense poder sortir: un espai molt petit sense cap tipus de moble ni lavabo, només amb un matalàs. Concretament, a les imatges s’observa que a les 14 hores del dia 31 d’octubre l’intern, després d’autolesionar-se donant-se cops de cap contra les parets i finestres de l’habitació, és immobilitzat per 7 funcionaris uniformats del CNP, que el lliguen de mans i li col·loquen un casc amb visera. Minuts més tard també li lliguen els peus. Continua lligat de mans i peus durant més de 3 hores, fins les 17:14 hores, sempre al terra. També s’observa com durant aquestes hores l’intern continua agitat i donant cops al terra amb el casc, arribant en algunes ocasions a treure-se’l.

La demanda expressa de Migra Studium i d’Irídia als Jutjats d’Instrucció 1 i 30 inclou actuar a la llum de les evidències videogràfiques en el sentit de que les persones internes dins el CIE que hagin de complir aïllament per COVID19 siguin traslladades a un lloc adequat com ara centres sanitaris, hotels medicalitzats o altres dependències adequades. De manera subsidiària reclamen que els Jutjats de control del CIE estableixin quins espais i de quina forma s’han de verificar els confinaments a l’interior del CIE garantint els drets fonamentals dels interns i establint protocols clars d’actuació. En aquest sentit, en cap cas s’hauria d’acordar per la Direcció del CIE la contenció mecànica d’una persona lligant-la de mans i peus amb un casc i deixar-la al terra de la cel·la, especialment després de dies tancat en el més absolut aïllament per patir COVID19.

Pels fets de 31 d’octubre de 2020, la titular del Jutjat d’Instrucció 30 de Barcelona va emetre un acord el 18 de març de 2021 on rebutja concedir allò demanat per Migra Studium i Irídia ja que les condicions de confinament i quarantena denunciades, literalment i lacònicament, *“no tienen ninguna relación con el tema de control de Cie”*.

Cinc reflexions finals

La primera qüestió que plantejar-se és per què el Director accidental del CIE de Zona Franca no aplica des de l’ingrés dels primers interns les mesures de prevenció aprovades

pel titular del Jutjat d'Instrucció 1 de Barcelona seguint la proposta del mateix servei mèdic del centre. Es limita a comunicar la suspensió cautelar de les visites a tant resolgui l'autoritat judicial sense aportar elements de judici que permetin apreciar una variació de circumstàncies. A diferència del que manifesten els escrits posteriors dels jutges de control i de la Fiscal Delegada d'Estrangeria, no mostra cap preocupació pels béns jurídics protegits que entren en conflicte (la salut individual i pública, d'una banda, el dret dels interns a rebre visites, de l'altra) ni ofereix alternatives de gestió que minimitzin la lesió a un i l'altre. No procedeix especular sobre les seves intencions. El seu nivell de preocupació pel risc de contagi en un lloc tancat en el qual s'exigeix un elevat nivell de contacte està fora de dubte. Però, des de la perspectiva d'una ONG que brinda acompanyament als interns alhora que observa el nivell de respecte dels drets humans al CIE, la manca d'accés perllongada dificulta el seguiment de la situació en un CIE que ha mostrat un sensible nivell de conflictivitat al llarg dels anys.

La segona qüestió que cal plantejar toca a la inadequació arquitectònica dels CIE per preservar drets que no es poden restringir a les persones estrangeres privades de llibertat com a mesura cautelar en procediments de devolució o d'expulsió. No és una qüestió nova. És un problema que ha estat objecte de denúncia per part dels jutges de control d'estada, del Defensor del Pueblo, de la societat civil i d'Ajuntaments com el de Barcelona. Quan es reserva per a locutori habitacles petits sense suficient ventilació, s'impossibilita el normal desenvolupament de visites en temps d'epidèmia o de pandèmia.

La tercera qüestió toca al funcionament de l'administració de justícia: lenta i contradictòria. El transcurs de tres mesos complerts fins a la publicació de les primeres resolucions sobre el fons de les qüestions plantejades lesiona el dret de visites mantingut en suspens. La contradicció entre les resolucions dels jutges de control afegeix inseguretat jurídica, com posa de manifest la Fiscal Delegada d'Estrangeria.

La quarta toca a la sensibilitat que revelen les solucions alternatives per resoldre el conflicte entre el dret a la salut i el dret a les visites. La solució extrema nega sense més la possibilitat que els interns rebin visites, amb l'excepció dels lletrats del SOJ-CIE. La solució intermèdia més conservadora obre la possibilitat de visitar als interns als lletrats de les ONG i d'altres organitzacions. Es pot pensar en una altra solució intermèdia més oberta: la que admeti la visita de membres d'ONG dedicats a l'acompanyament en camps diferents del jurídic, com ara l'àmbit psico-social. En aquest continu, potser la solució restrictiva més lleu seria la que admeti també la visita de familiars propers (cònjuge/parella de fet, ascendents, descendents i germans/es).

La cinquena toca a la manca de transparència i previsió de la Direcció del CIE a l'hora de gestionar els més que previsibles episodis de contagis al CIE per COVID19 que havien de donar-se un cop es reactivessin els internaments. El tracte sobre els interns malalts per COVID19 arriba a presentar trets pròxims a la comissió del delictes de tortures i/o contra la integritat moral i encara és objecte d'instrucció penal. En canvi, però, no mereix una especial atenció pels òrgans judicials de vigilància i control de l'estada al CIE. Si més no,

és sorprenent que l'exigència legal de l'art. 62.6 de la Llei orgànica 4/2000⁶, d'Estrangeria, exigència encomanada a aquests jutjats, no afecti la sensibilitat judicial per la tutela dels drets fonamentals.

---

⁶ L'article 62.6 diu: “[...] El Juez competente para el control de la estancia de los extranjeros en los Centros de Internamiento y en las Salas de Inadmisión de fronteras, será el Juez de Instrucción del lugar donde estén ubicados, debiendo designarse un concreto Juzgado en aquellos partidos judiciales en los que existan varios. Este Juez conocerá, sin ulterior recurso, de las peticiones y quejas que planteen los internos **en cuanto afecten a sus derechos fundamentales**. Igualmente, podrá visitar tales centros cuando **conozca algún incumplimiento grave o cuando lo considere conveniente**”. El subratllat és nostre.

4. ANNEXOS

4.1 DADES VINCULADES A LES VISITES I CONDICIONS DE VIDA AL CIE

Taula 1: Demanda de visites durant el 2020

Demandes rebudes	57
Demandes ateses (interns visitats)	56
Demandes sense atendre *	1
Número de visites realitzades	118
Número de casos de seguiment més especialitzat	22

* La demanda no va poder ser atesa doncs al anar a visitar i demanar per l'intern aquest ja havia estat expulsat.

Taula 2: Evolució de la demanda de visites

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Persones internades*	738	640	1820	1190	1059	219 (147)**
Demandes rebudes	232	313	367	235	216	57
Demandes ateses	172	146	208	156	170	56
Demandes sense atendre	60	167	159	77	46	1

*Anys 2018, 2019 i 2020 dada aproximada a partir de l'últim número d'intern de la persona que va sol·licitar ser visitada.

** Entre parèntesi, estimació de persones internades entre octubre i desembre, quan les visites de Migra Studium han estat prohibides. El total d'internaments estimat per Migra Studium és de 366.

Taula 3: Mitjana de visites

Mitjana de visites per intern	2,1
Número de visites mínim per intern	1
Número de visites màxim per intern	6

Taula 4: Detall de tipologia de casos de seguiment especialitzat

Agressió d'un altre intern	1
Agressió policial (denunciada)	1
Queixa/protesta pacífica grupal dels interns	1
Presumptes Menors	3
Malaltia física (77% de discapacitat reconeguda)	1
Persones amb malaltia mental	4
Acompanyament postCIE, acollida d'emergència i derivacions	5
Acompanyament jurídic als lletrats per demanar llibertat abans del confinament	9
Total	22

Taula 5: Nacionalitats i regions de procedència

Regió	núm.	%	País	núm.	%
Magrib	51	89,5%	Algèria	27	47,4%
			Marroc	24	42,1%
Amèrica Llatina i Carib	4	7%	Rep. Dominicana	1	1,75%
			Brasil/Portugal	1	1,75%
			Colòmbia	1	1,75%
			Perú	1	1,75%
Àfrica Subsahariana	1	1,75%	Senegal	1	1,75%
Europa	1	1,75%	Geòrgia	1	1,75%
Totals	57	100%		57	100%

Taula 6: Sol·licitants d'asil

Sol·licitants d'asil	sol·licituds	%
dins del CIE	3	5%
fora del CIE	0	0%
no	53	95%
Totals	56	100%

Taula 7: Evolució sol·licituds d'asil

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sol·licitants d'asil	49	56	59	34	54	3

Taula 8: Expulsions i alliberaments

Situació		%
Expulsions/devolucions	20	35%
En llibertat	16	28%
No se sap	21	37%
Total	57	100%

Taula 9: Com han contactat amb Migra Studium

Contacte		%
A través del Servei d'Atenció Religiosa	47	82%
Petició d'altres interns	3	5%
Petició del director del CIE	1	2%
Petició pròpia*	4	7%
Petició d'un familiar	2	4%
	57	100%

*Sovint alguns interns al fer de traductors per altres interns demanen ser visitats. Altrament, son els mateixos interns que truquen al telèfon de la fundació o escriuen una nota que deixen a la bústia de la fundació al CIE, per demanar ser visitats.

4.2 DADES VINCULADES A LES ACCIONS DE DEFENSA JURÍDICA

Taula 10: Notificacions i/o queixes a organismes públics i accions de defensa jurídica

Notificacions/peticions/queixes d'interns a Direcció CIE	4
Notificacions/peticions/queixes a Direcció del CIE en nom de Migra Studium	7
Notificacions/queixes Jutges de control CIE	9
Notificacions/queixes Defensor del Pueblo	4
Notificacions/queixes Agència de Salut Pública de Barcelona	2
Notificacions/queixes Comissaria General d'Estrangeria i Fronteres	1
Assessorament a voluntaris	10
Assessorament a advocats	9
Assessorament jurídic a ex-interns CIE	5
Totals	51

4.3. DADES VINCULADES A LES ACCIONS D'INCIDÈNCIA I DENÚNCIA PÚBLICA

Taula 11: Accions d'incidència i denúncia pública

Comunicats de premsa	4
Entrevistes amb Fiscalia Provincial d'Estrangeria, Direcció CIE, Síndic de Greuges	4
Participació en xarxes d'entitats*	5
Aparicions en mitjans digitals	45
Aparicions en mitjans radiofònics	5
Aparicions en mitjans televisius	3
Aparicions en obres cinematogràfiques**	1
Aparicions en mitjans en paper	5
Vetlla de pregària	1
Informes anuals 2019 CIE BCN "Desemascarar l'internament" i CIE Espanya "Diez años mirando hacia otro lado"	2
Totals	75

* JRS Europe, SJM España, xarxa local contra el CIE de Zona Franca (amb SOS Racisme, Tanquem els CIE i Irídia), Campanya Estatal CIEs No, Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants.

** Llargmetratge "La dona il·legal", produït i distribuït per Segarra Films.